

Ο Λιγνάδης έκανε κατάχρηση του ευρήματός του

➤ Αριστοφάνους «Βάτρα-Χ» από το Εθνικό Θέατρο της Ελλάδας

Γράφοντας τον τίτλο αυτού του σημειώματος όπως αυτός αναγράφεται στο πρόγραμμα της παράστασης (όχι του δωρεάν, του άλλου), κατάλαβα ότι αναπαράγω την προγραμματική θέση του Δημήτρη Λιγνάδη. Η παραδοσιακή χρήση του αρχαιοπρεπούς «Αριστοφάνους» σε συνδυασμό με το προκλητικά παινιδιάρικο «Βάτρα-Χ» δηλώνει ότι η παράσταση θα αναζητήσει τρόπους να ξεκολλήσει από το «Αριστοφάνους»(!) και να φέρει το έργο σε μια «καταναλώσιμη» σήμερα κατάσταση, τρόπους «απολέπισης» του κειμένου από τα «νεκρά κύτταρα» του χρόνου. Μια και κρατάω ακόμα στα χέρια μου το πρόγραμμα... Το εξώφυλλο του προγράμματος της παράστασης των «Βατράχων» (θα το γράφω κανονικά, αλλιώς δεν κλίνεται) είναι και αυτό παινιδιάρικο. Έχει ένα βατραχάκι με τρύπες στις θέσεις των ματιών και του στόματος. Ανοίγεις το πρώτο εσώφυλλο και περιμένεις κάποιο εικαστικό αστείο. Εκεί υπάρχει ένα δεύτερο, ίδιο βατραχάκι. Απλώς λέει «κοάξ».

Οι «Βάτρα-Χ» είναι μια άκρως αυτοαναφορική παράσταση. Ο Δημήτρης Λιγνάδης, ο διασκευαστής του κειμένου και σκηνοθέτης της παράστασης του Εθνικού Θεάτρου, όλη την ώρα πολεμά... κάποιους. Κάποιους που είναι ενάντια στην πράξη του «εκσυγχρονισμού», την οποία ο ίδιος επιχειρεί μπροστά μας. Κάποιους «θεσμοφύλακες» μιας κλασικιστικής προσέγγισης στον Αριστοφάνη, κάποιους που έχουν αναγάγει μερικές παλαιότερες παραγωγές σε πρότυπα και τιμωρούν τις αποκλίσεις (θυμάστε το χορό των Γεωργουσόπουλων από τις «Ορνίθες» του Κουν και τη δήλωση του Λιγνάδη «Εγώ δεν είμαι κότα!»). Υπάρχουν, αλήθεια, τέτοιες «συντηρητικές δυνάμεις» ή ένας αντισυντηρητικός αγώνας δίνει στους δημιουργούς της παράστασης μια ευχάριστη αίσθηση προοδευτικότητας;

Οι δύο κύριες σκηνοθετικές ιδέες,

εκείνης της απελευθέρωσης του Αριστοφάνη από τις χρονικές και φιλολογικές επιστρωματώσεις κι εκείνης του επιθετικού πολέμου ενάντια στους πιθανούς επικριτές του απελευθερωτικού εγχειρήματος διαπερνούν την κάθε σκηνή της παράστασης, επαναλαμβάνονταν σε μορφή ανοιχτών διακηρύξεων, χορικών, κ.λπ., και επηρέαζαν τα υπόλοιπα στοιχεία της παράστασης.

Έτσι, η μορφή της Μούσας (Δήμητρα Μασσούκα) δημιουργήθηκε από τα θεατρολογικά και κουλουριάρικα παράγωγα «απολέπισης». Ο Λιγνάδης έκανε κατάχρηση του ευρήματός του και η πορεία προς το δικό του, επιτέ-

λους σημερινό Αριστοφάνη, όλο και επιβραδυνόταν. Οι επαναλήψεις των σκηνών, πρώτα στην παρωχημένη τους μορφή και μετά στην εκσυγχρονισμένη, κούραζαν και απογοήτευαν. Απορρίπτοντας τα στοιχεία που δεν περιέχουν πια κωμικά μηνύματα για τους σημερινούς δέκτες, ο Λιγνάδης δεν βρήκε στοιχεία από τη σύγχρονη αισθητική πραγματικότητα, τα οποία μπορούσαν να λειτουργήσουν ως σημερινοί φορείς του αριστοφανικού πνεύματος. Ο αφρός των σημερινών δημοφιλών τραγουδιών και το ποδόσφαιρο είναι οι δύο κύριες πηγές από τις οποίες αντλούνται οι επικοινωνιακές προτάσεις της παράστασης. Η αδυ-

Μετάφραση:

Νίκος Χαραλαμπίδης

Διασκευή-σκηνοθεσία:

Δημήτρης Λιγνάδης

Σκηνικά-Κοστούμια:

Έλλη Παπαγεωργακοπούλου

Μουσική:

Γιάννης Χριστοδουλόπουλος

Χορογραφία:

Φωκάς Ευαγγελινός

Φωτισμοί:

Σάκης Μπιρμπίλης

Μουσική διδασκαλία:

Μελίνα Παιονίδου

Βοηθός σκηνοθέτης:

Σύλβια Λιούλιου

Παίζουν: Δημήτρης Λιγνάδης,

Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης,

Γιώργος Μαρίνος, Δήμητρα Μα-

τσούκα, Στεφανία Γουλιώτη, κ.ά.

ναμία να βρεθούν σημερινά κωμικά (και ιδεολογικά και πολιτικά) ανάλογα είναι ιδιαίτερα αισθητή στην απίστευτα παρατραπηγμένη σκηνή του αγώνα του Αισχύλου και του Ευριπίδη. Η επίμονη εκμείευση της συμμετοχής του κοινού από το Γιώργο Μαρίνο και η γενική του επικοινωνιακή συμπεριφορά απομάκρυναν οριστικά το δρώμενο από τον αριστοφανικό χώρο.

Οι σαρκαστικές βολές κατά του βαρύγδουπου πατριωτισμού του Αισχύλου, όπως φάνηκε, δεν έγιναν αντιληπτοί από το κοινό της Σχολής Τυφλών, το οποίο, ανυποψίστο, χειροκρότησε την έπαρση της ελληνικής σημαίας...

Η διπλή απαγγελία του «Τρελοβόπορου» του Ελύτη παρουσιάστηκε ως αισθητικά και ηθικά άεμπτη και γνήσια επιλογή των δημιουργών. Η σχέση της με το σημερινό Αριστοφάνη παρέμεινε αδιευκρίνιστη.

Ο συνεχής αυτοσαρκασμός των δύο πρωταγωνιστών, του Κωνσταντίνου Μαρκουλάκη και του Δημήτρη Λιγνάδη, κατά παράξενο τρόπο συνδυάζονταν με έκδηλο ναρκισσισμό. Η Στεφανία Γουλιώτη ήταν από άλλο έργο, καλύτερο.

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ